

מסורת הש"ס

(6) תפנית ט"ז (ז) נפי'
הטפנות נכנסת לז' דיה
תפן וסוף (8) ונפיל ט"ז
לקמן ט"ז (9) ונפספת
פ"ז הדין (10) ונפילה
ד"ג (11) ונפס' ע"ז ט"ז
ע"ש פ"ט (12) נכנס נ
ע"ש פ"ט (13) ונפילה
כ גנין מה' כ"ג י"ג
ע"ש כ' מדינת פ"א
מ"ג ט' (נפספת ט"ז)
ט"ז ע"ז (14) ונפילה
קדושין ט"ז.

תורה אור השלם

- 1. והלכו עמים רבים
האמרו לכו תעלה אל
הר ה' בית אלהי
יעקב וירש מרדכי
והלכה בארחתיו כי
מזון מצא ה'הר והר
ה' מירושלם:
2. ויקרא אברהם וי'
הקטום והוא י' יראה
אשר יאמר היום בור'
יראה בראשית כב ד'
3. ויצא יצחק לשוח
בשדה לפנות ערב ושא
עניו וראו והנה נמלים
באים בראשית כג ט'
4. ויקרא את שם הקטום
הואו בית אל ואמלך לה
שם העי' לראשונה:
5. ויקרא אלהים לאור
יום והלחשן קרא ל'יה
לדבר ראש אחר ועלו מן
הארץ כי גדול יום
קראו אלהים וישע ב'
6. ויקרא אלהים לאור
יום והלחשן קרא ל'יה
לדבר ראש אחר ועלו מן
הארץ כי גדול יום
קראו אלהים וישע ב'
7. דברו אל כל עדת
ישראל לאמר בעשר
לחדש הזה וקחו לכם
איש שלח לביט אבט שה
לביט:
שמות י"ב

מוסף רש"י

דחמרי. דש עיין מן
(10) ובבלאי א' מתי
עסקי באורייתא. לומר
יטולן מן לטקוס מתי שיש
למן מונות מול ונלל מות
(11) צעורה. כשלא
דחמרי (12) ונפיל ט"ז
מסקין ומשלקין תנחית
(13) מלא צנא סמא
דמתא בודא. שמתן
שלקין חזו מול ונפיל
מן הרבה ומתעשר חזו
(14) פתיא. כל תוס
(15) פתיא ארמית.
כלי שמה. כמו (ע"ז ל'ג)
הו' פתוחה דני מיכס
אומת. שמתח ע"י
מלכה. לומר נס אה
רעל וחזיר כחיה נעל
(דכסמא). מוטלי ביתן
ניכר שפתח אה. תמה
מחילה ככלי מוטע
(ע"י תנחית 1) דקן של
תלמידי תמיים שנתעוררין
על לומר מורה ויחיס
מכנסים נכנסים (ע"ז 10)
מיני ומתן תמיים
שמתעשר. לומר על יד
של דין תפסות לתמו
על דבר (תפסות 1) מי
שחציו עבר וחציו בן
חורין. כגון סחי' בן ח'
או ב' שמתן ומתיר אה
אל חלקו (ע"ז 10).

האשה פרק שמיני פסחים

פ.ח.

עין משפט
נר מצוה

ה א מ"י פ"ב מהלכות
ק"פ הלכה ח:
1 ב טס הלכה ט:
2 ג טס הלכה ט:
3 ד טס הלכה ט:
4 ה טס הלכה ט:
5 ו טס הלכה ט:

הגהות הב"ח

(6) רובי ד"ה ל"פ א"י
ועד אור"ח נל"ן זו
תקנה: (8) בא"ד מרגל
ליה לישראל לפי שט"ל

רבינו הגנאל

אמר ר' אלעזר מאי דכתיב
והלכו עמים רבים
ואמרו לכו תעלה אל ה' ואל
בית אלהי יעקב וירשו
מדינתו ונלכה בארחתיו
כי מציון תצא תורה ונר'.
מת"י יתום ששחטו עליו
אפטרופין יאכל מקום
שוצה. ש"מ יש בריה.
אמר ר' יורא שיה לביט מלכ
מקום. כגון מרתן. וכל
כרות. תנא גמי הכי שה
לביט. מלמד שאדם שחט
על ידי בנו ובתו הקטנים
ועל יורין עבד ושפחתו
הקטנים בין מרתן בין
שלא מרתן. וכל ששחטו
ישחט רבו עליתו יוצאן
כשל רבו חזין מן האשה.
ואיכתיב חזין מן האשה
וכל (נרבה). ודכותה)
שיכולין למחות. האשה
כיון ששחטה לעצמה.
א"ר"י שלא מיתח בפרוש.
שחטתה לעצמה אין לך
מחור גדול מזה. עבד של
שני שותפין. אם אלו
השותפין קפדי אהדי
שלא ישמש ליה יותר מה.
וכן במזנות קפד שלא
יאכלנו אלא כרי חלקו
בלבד לא יאכל משל
שניהם. ומתני' דקפדי
אהדי. ברייתא דקפדי
יאכל ממי שהיא רוצה.
בשותפין רלא קפדי
אהדי. מי שחציו עבד
וחציו בן חורין. במשנה
ראשונה ועבד אחרבו
יום אחד ואת עצמו יום
אחד. לא יאכל לא משלו
ולא משל רבו. אבל
במשנה אחרונה דקמי
כספין את רבו ועשין אותו
בן חורין כו'. ויאכל משל
עצמו כי כבן חורין הוא.

תמרים. יש צבבל הרבה: עירינא. כל: כמה כי הני צווא.
כמה מאלו צוח אחד: הר המורה וסדה דלחוק ונית אל דיעקב
כולם כהר הבית התפללו: שקראו בית. מקום מיושב: יום
יורעל. יום מנישיון מתרגמין וקרי
יש צבירה. שהוצרך שצוה נמלה
שענת שמיטה אילו הודיעו: שה
לביט. איש בעל הבית יקחנו לכל בני
ציומו ואין לרץ דעתן: על ידי. כשיל.
שצנו וצמו הקטנים עליו להנחן הלך
בין מדעתן דהיינו כסתמא כדמוקין
לקמן בין שלא מדעתן דלמרי לא
אין יטילן למחות וכן עבדו ושפתו
הכנענים על כרחם ימשכו אחריו
דסמוקין עליו לכל שפתו העברית
חף על גב דלא שפכתה לה אלא
צקטנה דהא יולאה כסמינן כיון דה"ג
עליו למנכה יכולה למחות: ה"ג
פניא אידך לא ישחוט אדם לא על
ידי בנו ובתו הגדולים ולא על ידי
עבדו ושפתו העבריים ולא על יד
צקטנה אלא מדעתן אכל שוחט הוא
כו' חזן מן האשה. שזולת כשל עממה
מפני שמתחמה מחאה דקיי"ל (10) ונפילן
דף ע"ז: יכולה אשה שמתמך לבעלה
א"ר מוית משלן ואיני עושה לרצון:
ה"ג מאי ענא אשה. כלומר מאי
שנא איחי מעבדו ושפתו העבריים
ובנו ובתו הגדולים: ומשני אמר
רבא אשה וכל דמי לה. דהיינו כל
הני. שצוליס למחות משמע
שמתחמה שלהם מחאה אלא שמתח
דמחאי הא סתמא יולאה נשל בעלה:
ה"ג לאסוקי כינא דאמור לא.
אין אנו רוצין דהיינו מחאה:
רובדי אהדי. עני הבעלים ואין
צדקין ליהנות זה מזה הלך אפילו
נמלה האחד שיאכל העבד משלו
אין חבירו רוצה שיהנה חלקו משל
חבירו: כמשנה ראשונה. קודם שחזרו
צ"ה לא יאכל משל עצמו מפני שאין
חלק עבדו נמשך אחר דעמו: כמשנה
אחרונה. הואיל וצדקו לשחירו הכי
הוא כבן חורין ויכול ממשל עצמו:
תקנתם

תמרים ויעסקו בתורה (6) עולא איקלע
לפומבריתא קריבו ליה טירינא דתמרי אמר
זהו כמה כי הני צווא אמרו ליה תלת
בווא אמר מלא צנא דרובשא בווא
ובבלאי לא עסקי באורייתא בליליא צערוהו
אמר מלא צנא סמא דמותא בווא כבבל
ובבלאי עסקי באורייתא ואמר ר' אלעזר מאי
דכתיב והלכו עמים רבים ואמרו לכו
ונעלה אל הר ה' אל בית אלהי יעקב וגו'
אלהי יעקב ולא אלהי אברהם ויצחק אלא
לא כאברהם שכתוב בו הר שנאמר אשר
יאמר היום כהר ה' יראה ולא כיצחק
שכתוב בו שדה שנאמר יצא יצחק לשוח
בשדה אלא כיעקב שקראו בית שנאמר
ויקרא את שם המקום ההוא בית אל א"ר
יוחנן גדול קבוץ גלויות כיום שנבראו בו
שמים וארץ שנאמר ונקבצו בני יהודה ובני
ישראל יחדו ושמו להם ראש אחד ועלו מן
הארץ כי גדול יום וירעאל וכתוב והיה ערב
ויהי בוקר יום אחד: יתום ששחטו עליו
אפטרופסין וכו': שמעת מינה (יש בריה
א"ר יורא ישה לביט מ"מ ת"ר שה לביט
מלמד שאדם מביא ושוחט על ידי בנו ובתו
הקטנים ועל ידי עבדו ושפתו הכנענים בין
מדעתן בין שלא מדעתן אבל אינו שוחט על
ידי בנו ובתו הגדולים ועל ידי עבדו ושפתו
העבריים ועל יד אשתו אלא מדעתן תניא
אידך (7) לא ישחוט אדם לא על ידי בנו ובתו
הגדולים ועל ידי עבדו ושפתו העבריים
ועל יד אשתו אלא מדעתן אבל שוחט
הוא על ידי בנו ובתו הקטנים ועל ידי
עבדו ושפתו הכנענים בין מדעתן ובין
שלא מדעתן יבולן ששחטו ושחט רבן
עליהן יוצאין בשל רבן ואין יוצאין בשל
עצמן חזין מן האשה שיכולה למחות
מאי שנא אשה אמר רבא אשה וכל דמי לה הא גופא קשיא אמרת חזין מן
האשה שיכולה למחות מעמא דמזוי הא לא מזוי נפקא בשל בעלה והא קתני
רישא ולא על ידי אשתו אלא מדעתן הא סתמא לא נפקא זמאי אלא מדעתן
לאו דאמרי אין אלא בסתמא לאפוקי היכא דאמור לא והא כולם ששחטו
ושחט רבן עליהן יוצאין בשל רבן דבסתמא וקתני חזין מן האשה מפני
שיכולה למחות אמר רבא יבין ששחטו אין לך מיוחד גדול מזה: עבד של
שני שותפין וכו': רמי ליה רב עינא סבא לר"ג תנן עבד של שני שותפין לא
יאכל משל שניהן והתניא רצה מזה אוכל רצה מזה אוכל א"ל עינא סבא
ואמרי לה פתיא אוכמא מיני ומינך תסתיים שמעתתא המתניתין בדקפדי
אהדי ברייתא דלא קפדי אהדי: מי שחציו עבד וחציו בן חורין לא יאכל
משל רבו וכו': משל רבו הוא דלא יאכל אבל משל עצמו יאכל והא תניא
לא יאכל לא משלו ולא משל רבו לא קשיא כאן במשנה ראשונה כאן
במשנה אחרונה דתנן מי שחציו עבד וחציו בן חורין עובד את רבו
יום אחד ואת עצמו יום אחד דברי בית הלל בית שמאי ואמרים
הקנתם

שמעת מינה יש בריה. הכא לא שיק מאי רוצה שענת שמיטה
דכשלתה לעיל לשמעין דלי לא צבירה שענת שמיטה
אינה אוכלת כלל א"ר"ג דס"ד דבחר בעלה גרידא עפי אכל הכא אם
רוצה שענת שמיטה מאי קמ"ל: שיה לבית פ"ב. פי' משום דשה
לביט לאו דלורייתא והכי אית ליה
לר"י גופיה שפסן אין בין המודר
(גמרי דף ל"ב) ולא תאמר ויחלף
מאכלי פסח שלא למנוי נהי דקטן
אוכל נבילות אין צ"ד מנווין להפרישו
לספות לו נדיים אסור כדאמר בפ'
תרכס (יבמות דף ק"ד). ואור"י דהתם
ילפינן מלא תאכלוס ולא אסור אלא
דומיא דשריטס ונבילות אכל כה"ג
דלוינא חזין מזה שרי:

על ידי בני ובתו הקטנים.
צ"ק דב"מ (ד"ג): גבי
מציאה חיכא למאן דלמך דלא קטן
קטן ממש אלא גדול וסמוך על שלמן
כצו זהו קטן הנה ע"כ קטן ממש
דלממרי' בין מדעתו בין שלא מדעתו
ושלא מדעתו אמרינן כסמוך היינו
דלמרי לא וגדולים פשיטא דיש
צדס למחות אפי' סמוכין על שלמן
אזיניה: וכולן ששחטו בו. קמ"ל
אפי' סתמא כיון דשחטו אין לך
מיחוי גדול מזה כדלמרינן כסמוך:
מתניתין בדקפדי אהדי. אין
לפי דקפדי שאין כל
אחד רוצה לההנות את חבירו ולכן
אפילו חלקו לא יאכל דא אפשר שלא
יהנה גם חלק חבירו א"כ כל אחד
ששחט עליו וכי השוחט הוא סבור
שיהנה חלקו משלו ולא יהנה חלק
חבירו דמסתמא מיירי כששחט עליו
רבו דומיא דקפדי שכל אחד אינו רוצה
כו' ועוד דמי שחציו עבד אמאי לא
יאכל משל עצמו חף למשנה ראשונה
דדעתו ודלי לההנות חף חלק רבו
כדי ללאת ידי חובה לכן נראה כפי'
הקונטרס דקפדי שכל אחד אינו רוצה
שיהנה חלקו משל חבירו ושוחט חף
על חלק חבירו וסבור שחבירו אינו
מקפיד אם יאכל חלקו משלו ולכן
חציו עבד לא יאכל למשנה ראשונה חף
משל עצמו: (ע"ל ש"ש א"ר) שפחה אינו
יבוא. ואם תאמר ולימי עשה דפרו
ורבו (נכסות ט) ויתמה לאו דלא
יהיה קדש (דכסס כג) ו"ל משום דידה
דליכא עשה דאפשר לה צעבד ועוד
דכתמלת צבחה מיעקר לאו ולא
מיקיים עשה אלא כהולאת זרע וא"ת
וימכור עצמו צעבד עברי ויהיה
מותר בשפחה ו"ל צומן שאין היובל
נוהג דאז נמי אינו נוהג עבד עברי'
ועוד אומר ר"י דאסור למכור עצמו
צעבד עברי כדלמרי' צ"ק דקדושין
(דף כג): וא"ת ישא חליה שפחה וחליה
צב חורין ו"ל דלמי זד עבדות
ומשתמש צבד חירות ואם תאמר וישא
ממורת דממור מותר בשפחה דכפרק
האומר (סס דף טג). אמר רבי טרפון
יכולים ממזרים ליתער כ"ד ממור

נושא שפחה ומותר נמי צבד חירות דמזרי וממזרי מותרים לנא זה צוה ו"ל אי חציו עבד קדושין מוספין אחי זד עבדות ומשתמש צבד אשת
איש ואי לא תפסי אס כן בעילתו צעילת זנות ובהולת (גמ' ונפיל ט"ז) מספקא ליה אי תפסי אי לא ועוד אור"ח דלן (8) תקנה להרבות ממזרין
ואם תאמר ישא חליה דמזרי ומתירם לנא זה צוה ו"ל דלף על גב דממור מותר בשפחה מתי אפסר דאסור צב דקדש ועומד הוא
הממור שגור מאסור דלא תפסי קדושין ולכן מותר בלאו דלא יהיה קדש והא דלמרינן צב מותרים (יבמות דף פ"ב): דממורת ומתירה מרגל
ליה (9) לפי שיכול להכשיר זרעו שישא צב שפחה ואף על גב דמתין אסור בשפחה היא גברא לא אכפת ליה בליסור דהא קא נסיב גמיה:
סופין